

גמ"ר 11987/01/18 - מדינת ישראל נגד דליה בן חיים

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

05 פברואר 2020

גמ"ר 11987-01-18 ישראל נ' בן חיים

לפני כבוד הנשיא אביטל חן
המאשימה: מדינת ישראל

נגד
הנאשמת: דליה בן חיים

גזר דין

הנאשמת הורשעה על יסוד הודאתה בעבירה של גרם מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה, התשכ"א-1961.

א. עובדות כתב האישום

לפי עובדות כתב האישום, ביום 4.11.2016 בשעה 11:20 לערך, נהגה הנאשמת ברכבה מסוג דייהטסו מ.ר. 92-050-16 (להלן - **הרכב**) בנתיב הימני (מבין 4 נתיבים - א.ח.) של שדרות גולדה מאיר בירושלים, מכיוון שכונת רמות לכיוון הר חוצבים.

הנאשמת הגיעה עם רכבה למעבר החצייה שבסמוך לצומת הרחובות גולדה מאיר ויגאל ידין (להלן - **הצומת**) במהירות של 60 קמ"ש לערך וזאת כאשר המהירות המותרת במקום היא 50 קמ"ש. באותה העת הייתה הראות טובה ושדה הראייה של הנאשמת היה פתוח למרחק של 85 מטר לפחות.

באותה העת חצה את מעבר החצייה שבנתיב נסיעתה של הנאשמת זיאד עסקר יליד 18.6.1963 (להלן - **המנוח**), בריצה משמאל לימין בכיוון נסיעתה של הנאשמת, כאשר מופע האור שברמזור מעבר החצייה היה אדום, ואילו בכיוון נסיעתה של הנאשמת, מופע הרמזור היה ירוק.

הנאשמת לא הבחינה במנוח ופגעה בו, ורק לאחר הפגיעה בלמה את רכבה.

בעקבות הפגיעה סבל המנוח בין היתר מחבלת ראש קשה, ונפטר לאחר מספר שעות.

ב. טיעוני הצדדים לעונש

ביום 17.11.2019, ולאחר הליך גישור פלילי, הודיעו הצדדים לבית המשפט כי במסגרת הסדר טיעון אליו הגיעו, ישתו על הנאשמת 3 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות ובנוסף, עונש פסילה מלנהוג ופיצויים למשפחת המנוח, לגביהם יטענו בבית המשפט, כאשר התביעה תגביל את עצמה ל-7 שנות פסילה מלנהוג.

טיעוני התביעה לעונש:

בהפנותו לכללים שנקבעו בפסיקה המתייחסת לאמות המידה על פיהן יש לגזור את דינו של מי שהורשע בעבירת גרם מוות ברשלנות, (פס"ד אלמוג ע"פ 6755/09) טען ב"כ התביעה כי עקרון קדושת החיים והצורך בהרתעה, מחייבים להשית על הנאשמת עונש פסילת רישיון שיהלום את חומרת העבירה. לטענת התביעה, אין להעניק משקל רב לכך שהנאשמת הינה אזרחית נורמטיבית, שכן עבירות מסוג זה מבוצעות ברובן על-ידי אנשים נורמטיביים. עוד בהקשר לפסיקה זו, התייחס ב"כ התביעה למידת רשלנותה של הנאשמת באירוע, אשר אינה גבוהה, כפי שהיא משתקפת מנסיבות ביצוע העבירה.

על פי עובדות כתב האישום, חצה המנוח את הכביש בריצה, בניגוד למופע אור אדום בכיוון חצייתו ובכך תרם להתרחשות התאונה. עם זאת, רשלנותו של המנוח אינה מאיינת את אחריותה של הנאשמת הן משום שנהגה במהירות העולה על המותר, גם אם מדובר בסטייה שאינה גבוהה מהמהירות המותרת, והן משום שתנאי הדרך ובכללם, שדה הראייה ותנאי הראות, איפשרו למנוע את התאונה. כאמור בכתב האישום, רק לאחר שרכבה פגע במנוח, בלמה הנאשמת את הרכב, ובנסיבות אלו, סבורה התביעה כי יש מקום להשתת עונש פסילת רישיון, לתקופה בת 6-7 שנים, לכל הפחות.

בהפנותה לפסיקה רלבנטית טענה התביעה למתחם ענישה שתחתיתו 7 שנות פסילה ומבקשת להשית עונש זה על הנאשמת. חרף רשלנותו התורמת של המנוח לאירוע התאונה, מבקשת התביעה לחייב את הנאשמת בתשלום פיצויים למשפחתו.

טיעוני ההגנה לעונש:

הסניגור התמקד בטיעונו ברמת הרשלנות הנמוכה של הנאשמת באירוע. בהתייחס למהירות נסיעתה ציין הסניגור כי מהירות הנסיעה המותרת בכביש בו אירעה התאונה היא אכן 50 קמ"ש אך בפועל מדובר בכביש בן ארבעה נתיבים, ולרוב נוהגים במקום במהירות גבוהה מהמותר. בעת האירוע, נהגה הנאשמת במהירות העולה כדי 10 קמ"ש מהמותר, בנתיב הימני ביותר, לא עקפה ולא נהגה באופן פרוע. מנגד, מהירות חצייתו של המנוח היתה גבוהה מאד, והיכולת להבחין בו ממקום יציאתו, הייתה מוגבלת.

לעניין נסיבותיה האישיות של הנאשמת ציין הנאשם כי הנאשמת בת 52, נשואה, אם לארבעה ילדים וסבתא לנכד, עבורם היא מהווה משענת ומקור לתמיכה.

הנאשמת נוהגת משנת 1992 ובעברה הרשעה אחת בעבירה טכנית שהתיישנה. הנאשמת משמשת בתפקיד מרכזת מקצועית במשרד הרווחה, במסגרת זו עובדת עם אוכלוסייה חלשה ועם נוער בסיכון.

בעקבות התאונה חלה הרעה במצבה הבריאותי של הנאשמת, אשר התבטאה בבעיות רפואיות רבות, בהן PTSD (המסמכים הוגשו לבית המשפט וסומנו נ/1 - נ/5). עוד נטען כי אביה של הנאשמת עבר ניתוח להסרת גידול, ואחרת ממשפחתה עוברת טיפולים כימותרפיים עקב מחלת הסרטן. הטיפול בשני הקרובים, מוטל על כתפיה של הנאשמת, מעבר לתמיכתה בילדיה.

במצב דברים זה, מבקש הסנגור להקל בעונש פסילת רישיונה של הנאשמת, שכן רישיונה נדרש לה באופן ממשי לצורך סיוע לבני משפחתה ונוכח מצבה הבריאותית. הסנגור מבקש מבית המשפט לעשות שימוש בסמכותו מכוח הסיפא לסעיף 40 לפקודת התעבורה, המאפשר לו לסטות בנסיבות מיוחדות מעונש פסילת מינימום בן 3 שנים, הקבוע בסעיף, ותומך בקשתו, בהסכמת התביעה להשית עונש מאסר בן 3 חודשים על הנאשמת, במקום עונש מינימום של 6 חודשי מאסר, הקבוע בפקודה. ב"כ הנאשמת מפנה לפסיקה רלבנטית, שבה הושתו עונשי פסילה נמוכים מהמינימום הקבוע בפקודה על אף קיומה של רמת רשלנות גבוהה מזו של הנאשמת.

לעניין רכיב הפיצוי טען הסנגור כי אין להיעתר לבקשת התביעה בשל רשלנותו התורמת של המנוח, בשל מצבה הכלכלי הדחוק של הנאשמת עקב צמצום משרתה והן בשל הירידה הצפויה במשכורתה, שכן עם פסילת רישיונה, יופסקו תשלומי אחזקת רכב המשולמים לנאשמת במסגרת עבודתה, המגיעים לכדי סך של 20,000 ₪ בשנה (הוצג אישור לבית המשפט).

במסגרת דבריה האחרונים לבית המשפט, ביטאה הנאשמת חרטה כנה וצער רב על תוצאות מעשיה ושיתפה את בית המשפט בקשיים ובסבל המלווים אותה מאז התאונה, בבעיותיה הרפואיות ובמחלת הפיברומיאלגיה שהתגלתה לאחר האירוע, ואשר מסבה לה כאב רב.

הנאשמת סיפרה בהתרגשות כי היא רואה את חייה כשליחות, ומגיל צעיר הגשימה את אמונתה זו כחובשת במד"א, בעבודתה עם נוער משולי החברה, ובחינוך שאותו היא מעניקה לילדיה. הנאשמת סיפרה על הכשרות מיוחדות שעברה ועל היותה אחת ממקימי יחידה מיוחדת בעת שירותה הצבאי.

הנאשמת סיפרה כי ניסתה פעמים רבות לשחזר את התאונה, אך מעבר ל"פלבסקים", אין היא מצליחה להיזכר ברצף של ההתרחשויות שלפני האירוע ובמהלכו, חוץ מהרגע שהמנוח "נכנס" לתוך שמש הרכב הקדמית.

עוד שיתפה הנאשמת בתחושותיה בעת ההתנגשות במנוח, בחוויה הקשה הזכורה לה מחקירתה על ידי המשטרה, ובסבל הנפשי אותו היא עוברת כתוצאה מכך שפגעה באדם ונטלה חיים.

לדברי הנאשמת, לכאורה המשיכה בחייה, בעשיית הפעולות היום יומיות, אך חייה, כפי שהיו עד אותה עת, באו לסיומם בעת התאונה, וכל מרקם חייה השתנה, כאשר היא עדיין מצויה בתוך טראומה והטיפול הנפשי בו היא משולבת, מסייע אך במעט בריפוייה. לדברי הנאשמת, גם משפחתה שילמה מחיר כבד. הוריה ובעלה אינם בקו הבריאות וגם מצב ילדיה הושפע מן האירוע, ועליה נשענים כולם ותמיכתם עליה. בסיום עדותה אמרה הנאשמת כי היא מסתייעת באנשי מקצוע רבים ומבקשת שהמדינה תהיה שליחה טובה עבורה.

ג. דין וגזירת דין

העבירה בה הורשעה הנאשמת היא מן החמורות בפקודת התעבורה, נוכח תוצאתה הקשה של קיפוח חיי אדם. לצד העבירה נקבע עונש מינימום בן 6 חודשי מאסר. מדיניות הענישה היא הטלת עונשי מאסר מאחורי סורג ובריה, לצד פסילה ממושכת ועונשים נלווים.

בהשתתף עונש מאסר מועבר מסר חד וברור בעניין הצורך להקפיד על שמירת חוקי התנועה ולנקוט בכל דרך אפשרית כדי להקטין נגע הקטל בדרכים הגובה מידי יום חייהם של רבים, ומתן ביטוי הולם להגנה על ערך קדושת החיים.

נאשמים בעבירות גרם מוות ברשלנות משלמים לעיתים קרובות מחיר כבד על תוצאות מעשיהם, וחווים סבל רב ונזקים משמעותיים, חלקם אף בלתי הפיכים, בשל העובדה שנטלו חיים מאחר. פעמים רבות מדובר באנשים נורמטיביים, ללא עבר פלילי או עבר תעבורתי חמור, אשר בגלל טעות של רגע ובהסח הדעת, חרב עליהם עולמם. גם במקרים אלו מצווה בית המשפט, לתת משקל מדוד לנסיבותיו האישיות של הנאשם, ולבכר את האינטרס הציבורי של מיגור הקטל בכבישים והגנה על החיים (רע"פ 541/16 קאזז נ' מדינת ישראל (19.3.18); רע"פ 4572/18 בן טוב נ' מדינת ישראל (12.8.18)). רק במקרים חריגים, יסטה בית המשפט מהשתת מאסר בכליאה ממשית "בשל נסיבות אישיות חריגות מאד המצדיקות זאת" (רע"פ 2996/13 נייאזוב נ' מדינת ישראל (13.8.14)).

מתחם העונש ההולם

בע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (2.11.09), נקבעו הכללים המנחים את בית המשפט בעת גזירת דינו של נהג שהורשע בעבירת גרם מוות ברשלנות, ובהם מידת הרשלנות שגילה הנהג קודם לתאונה:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות".

על מידת רשלנותה של הנאשמת ניתן ללמוד מנסיבות ביצוע העבירה, כמתואר בכתב האישום, מהן עולה כי הנאשמת נהגה במהירות העולה על המהירות המותרת במקום, גם אם מדובר בסטייה שאינה גבוהה מהמהירות המותרת בחוק. על-אף שמדובר בנהיגה בשעת יום, בתנאי ראות טובה, כשלפניה שדה ראייה למרחק 85 מטרים, לא הבחינה הנאשמת במנוח מבעוד מועד ולא בלמה את רכבה, אלא לאחר הפגיעה בו.

אל מול רשלנותה של הנאשמת עומדת התנהגותו של המנוח קודם לאירוע, אשר תרמה להתרחשות התאונה, ושבאה לידי ביטוי בחצייתו בריצה את הכביש, כאשר הרמזור במעבר החציה בו עבר, הראה אור אדום.

בהסכמת הצדדים עיינתי בחומר החקירה, והגעתי לכלל מסקנה כי רשלנותו התורמת של הנאשם גבוהה. הבעתי עמדה בפני הצדדים לפיה הנאשמת אחראית לתאונה ואולם מידת רשלנותה אינה גבוהה ותרומת הרשלנות של המנוח גבוהה.

בעבירת גרם מוות בנהיגה רשלנית, כאשר רמת רשלנות של הנהג אינה גבוהה ומנגד נקבעה רשלנות תורמת של המנוח, נוהגים בתי המשפט להשית עונשי מאסר בפועל הנעים בין 3 ל-12 שנות פסילה (ע"פ (י-ם) 8278/04 אלא נ' מדינת ישראל (26.7.04); ע"פ 30396/06 עמדי נ' מדינת ישראל (3.5.2007); ע"פ (ת"א) 68234-10-13 וילר נ' מדינת ישראל (16.1.14); ע"פ (ב"ש) 35342-12-16 מדינת ישראל נ' ארז (12.7.17); ת"פ (ת"א) 3437/09 מדינת ישראל נ' זומרפרינד (24.10.10)).

העונש המתאים לנאשמת

הצדדים הסכימו על חריגה מעונש מאסר מינימום הקבוע בסעיף 64 לפקודה, ועל העמדתו על 3 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, וכעת נותר להכריע בסוגיית אורכה של הפסילה שתושט על הנאשמת וגובה הפיצויים שיש לפסוק למשפחת המנוח.

בדומה לעונש המאסר, קובע סעיף 40 לפקודת התעבורה את סמכותו של בית המשפט לחרוג מהשתת עונש פסילת מינימום חובה של 3 שנים על נהג שהורשע בעבירת גרם מהוות ברשלנות "**בנסיבות מיוחדות**". לאחר שבחנתי את מכלול הנתונים שלפניי, את טיעוני הצדדים ושמעתי את הנאשמת, אני סבור כי אלו קיימות במקרה שלפניי.

הנאשמת בת 52, נשואה, אם ל-4 ילדים וסבתא לנכד, נטלה אחריות על ביצוע העבירה וביטאה צער עמוק על תוצאות מעשיה. מהמפגש של בית המשפט עם הנאשמת, במהלך הדיונים שהתקיימו בבית המשפט, ניתן היה להתרשם בנקל מסבלה של הנאשמת ומהמשבר הנפשי שעמו היא מתמודדת בעקבות התאונה.

אין צל של ספק כי הפגיעה הראשית, העיקרית והקשה היא של משפחת המנוח אשר איבדה את בן משפחתם בטרם עת ובנסיבות טראגיות. לצד זאת, ידוע כי במקרים רבים נגרמת טראומה גם לפוגע ולמשפחתו לא רק בשל ניהול ההליך הפלילי נגדם והשלכותיו על חייהם אלא בעיקר בשל עצם גדיעת חייו של אחר, על כל המשמעויות הנילוות.

מטיעוני הסנגור ומעדותה של הנאשמת עולה כי מאז התאונה התדרדר מצבה הבריאותי של הנאשמת ואף התפתחה אצלה מחלה המאופיינת בכאבים כרוניים בכל חלקי הגוף, זאת על רקע הטראומה והפגיעה הנפשית שחוותה בעקבות התאונה.

בעניין מצבה הרפואי יימנע בית המשפט מלהרחיב מטעמים ברורים של צנעת הפרט, ועדות לדברים ניתן למצוא בתיעוד הרפואי שבתיק בית המשפט.

על אף מצבה הבריאותי והנפשי בעקבות התאונה, הוסיפה הנאשמת לשמש בתפקידה כמקור תמיכה ומשענת לבני משפחתה הגרעינית והמורחבת ולתמוך אף בהם ובפגיעותיהם העקיפות בעקבות אירוע התאונה. הנאשמת סיפרה על מחלתו של אביה ושל קרובת משפחה, אשר הטיפול בהם מסור לאחריותה.

הנאשמת כפי שתוארה על ידי בא כוחה וכפי שעולה אף מעדותה, פעלה לאורך חייה בדרך של עשיית חסד ונתינה לזולת, הן בעשייתה לביתה כאמור, והן בעיסוקיה האחרים, בעבודתה בעבר כחובשת במד"א, בעיסוקה היומיומי במשרד הרווחה עם אוכלוסיות חלשות ונוער בסיכון ובמסגרות נוספות לאורך חייה.

הנאשמת אשה מרשימה וערכית, נושאת בכאב רב את אירע התאונה, מתמודדת עם תוצאותיה ואין לי ספק שתמשיך לשאת את צלקות התאונה עוד תקופה ארוכה.

הלכה היא כי במקרה של מצב נפשי קשה של נאשם שעומד לדין בעבירת גרם מוות בתאונת דרכים יש מקום להקל עמו בענישה (ראו: רע"פ 548/05 **מאירה לוינ' נ' מדינת ישראל** (19.1.06)), ונתתי דעתי גם לנקודה זו.

הנאשמת מחזיקה ברישיון נהיגה ונוהגת מאז שנת 1992 משך 28 שנה וגיליון ההרשעות שלה נקי (למעט עבירה טכנית אשר התיישנה).

לאחר ששקלתי את מידת רשלנותה הנמוכה של הנאשמת באירוע, לנוכח אשמו התורם של המנוח, המחיר ששילמה

הנאשמת מאז התאונה (בפרט בהתדרדרות מצבה הבריאותי והנפשי), ולנוכח הפגיעה שתיגרם לנאשמת עקב פסילת רישיונה בירידה הצפויה במשכורתה, כטענת סנגורה אשר לא נשללה - ראיתי, לחרוג מעונש פסילת החובה הקבוע בחוק ולהעמידו על 24 חודשים.

משיקולים אלו אף מצאתי כי יש לקבוע פיצויים על הצד המתון, ואני מעמידם על סכום בן 5,000 ₪.

לאור האמור לעיל, אני דן את הנאשמת לעונשים הבאים:מיום 6.12.1979תיקון מס' 15

1. שלושה חודשי מאסר אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות. הנאשמת תתייצב לריצוי עונשה במועד ובמקום הנקובים בחוות דעת הממונה על עבודות שירות בשב"ס.
2. אני פוסל את הנאשמת מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 24 חודשים בניכוי תקופת הפסילה המנהלית. הפסילה תחל ביום 1.5.20.
הנאשמת תפקיד את רישיונה במזכירות בית המשפט לתעבורה.
בששת חודשי הפסילה האחרונים, תוכל הנאשמת לעבור את כל המבחנים אשר משרד התחבורה עתיד לדרוש ממנה על מנת שתוכל לקבל את רישיונה עם תום הפסילה.
3. הנאשמת תשלם פיצויים בסך 5,000 ₪. הסכום יופקד בקופת בית המשפט לא יאוחר מיום 1.8.20.
הפרקליטות תעביר את פרטי משפחת נפגע העבירה למזכירות בית משפט.
זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום מהיום.
ניתן והודע היום, 5 בפברואר 2020, במעמד הצדדים.